

A BANYÁSZ

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre 12 K. || Félévre 6 K.

Negyedévre 3 K.

HIRDETÉSEK DIJSZABÁS SZERINT.

Felelős szerkesztő:

Dr. BISCHITZ BÉLA

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, VII. ker., Abonyi-utca 11. (Bálint-utca sarkai oldalra földszintjén). ■■ Telefon-szám: 108—00.

Közlemények átvételét csakis a forrás megnevezésével engedjük meg.

A vasérckivitel.

Hogy mennyire szükséges hazánkban gazdasági közvéleményt teremteni, erre ismét csattanó bizonyíték az a levél, amely a vasérckivitel tárgyában »Egy kisebb bányauzem vezetője« tollából lapunk múlt számában megjelent. Szükséges a gazdasági közvélemény teremtése az általános közgazdaság nagy érdekei szempontjából, de szükséges etikai szempontból is. Mert ott, ahol igazi tárgyilagos gazdasági közvélemény szolgál irányítóul, nem vagyunk kitéve annak, hogy a legtisztább akció is meggyanusittassék.

Bármily nagy köszönettel tartozunk is az igen tisztelt levélírónak, mindenesetre felette érdekes fejtegetéseiről és különösen azért, hogy ezt a fontos közgazdasági kérdést lapunkban nem kevésbé fontos és érdekes oldalról világította meg, engedje meg mégis, hogy a leghatározottabban tiltakozzunk az ellen, hogy mi »hangulatot vagy közvéleményt akarunk teremteni a kisebb bányabirtokosok ellen«. Eszünk ágában sem volt. Mi rámutattunk egy nagy gazdasági veszélyre és kijelöltük azokat az általános nagy elveket, amelyek alapul vételével ez a mindenestre létező nagy baj orvosolható, lenne: Ha már most egyik vagy másik, kisebb vagy nagyobb bányauzem azt találja, hogy a mi javaslataink az ő üzemére esetleg hátrányosak vagy károsak, ebből még nem következik, hogy mi hangulatot vagy közvéleményt akarunk teremteni a kisebb bányabirtokok ellen. Ebből csak az következhetik, hogy a mi javaslataink esetleg hézagosak, vagy hogy nem egészen jól értettek meg bennünket.

Lehetséges mindkettő, mert hiszen mi általános elveket hangoztattunk. Éppen az volt a célunk, hogy provokáljuk az érdekelt közvélemény megnyilatkozását, hogy így ebből leszűrve a tárgyilagos igazságot, előállhassunk az összes érdekeket kielégítő részletes javaslatainkkal. És éppen a felszólalás győz meg bennünket arról, hogy elvi kiindulási pontunk mindenben helyes volt.

Mindenekelőtt bebizonyult állításunk azon igazsága, hogy a tarifaemelés csupán a Máv. javára

szolgáló fiskális intézkedés volt. Nem akasztotta meg a kivittelt, hanem a díjtöbblet erejéig károsította a termelőt. Igaz, hogy a kivitelre dolgozó vasérctermelőket nem lehet úgy általánosítva egy kalap alá vonni, mint azt a levélíró teszi, mert vannak oly termelők is, akik igazán nem subsummálhatók a »kisebb bányauzem« fogalma alá és a kikre nézve igazán nem állanak a felhozott érvek. De minél inkább méltánylandóknak találjuk ezeket, annál igazabb, hogy radikális törvényhozási intézkedésre van szükség.

Azt mondja a levélíró, hogy a kisebb bányatulajdonos kénytelen vasércet termelni és külföldre eladni, mert: a) ha nem termel, elveszti bányászati jogait és b) mert az így termelt ércre itthon vevő nem akadván, természetszerűleg kénytelen külföldre szállítani.

A bányatörvénynek azon intézkedése, amely a munkát kötelezővé teszi épp úgy szól a nagy, mint a kis üzemekre. Ámde kizárólag a lefoglalt zártkutatómányokra szól ez a kötelezettség, illetve a jogvesztési szankció. Nem szól azonban az adományokra. Már most, hogy kövessük a levélíró által felhozott konkrét példát, amely szerint az ő 18 bányatelekük körül 149 zártkutatómányt jelentett be az ország egyik legnagyobb bányavállalata, a kérdés igen egyszerű: Dolgozik-e ez a legnagyobb bányavállalat ezen lefoglalt területeken? Ha igen, rendben van a dolog. Ha azonban nem, előáll a levélíró által megvilágított helyzet ennél a legnagyobb bányavállalatnál is, hogy ezek a területek »minden kártérítés nélkül ama jeelentkező kezeibe essenek, aki kileste, hogy ott a bányatörvények értelmében dolgoztak-e, vagy sem?« Tehát egyforma mértékkel mérnek vagy lehet mérni, akár nagy, akár kis emberekről van szó.

Ámde nem is erről van szó, hanem igenis arról, hogy ezen lefoglalt, de nem munkált területek képezik az első remediumot. Mert az igenis érthető és indokolt, hogy hazai vasművek, létük, jövő működésük biztosítása céljából egy bizonyos területet lefoglalva tartanak, amely terület azonban

mindenesetre az üzem arányához, képest kontingentálандó. De nem engedhető meg még a hazai vasműveknek sem, hogy ezer és ezerszámra tartsanak zártkutatómányokat lefoglalva. Annál kevésbé engedhető ez meg külföldi vasművállalatoknak, amelyek e területeket részint a vasérckivitelért, részint spekulációból tartják kézben. Itt még kontingentálásra sincsen szükség, legfőlegb meghagyhatók azon zártkutatómányok, amelyekben munka folyik. Az így megvont zártkutatómányokra többé bejelentés nem fogadtatik el, ezeket az állam a hazai vasipar érdekében visszatartja. Ez mindenesetre nagy garancia a jövőre nézve. Ez lenne az első intézkedés. A második további intézkedés bizonyos területek kisajátítása lenne. Oly területek, amelyekben munka folyik, vagy amelyek adományok, de amelyeknél a gazdasági közérdek, a helyes bányászati és iparpolitika okszerűen megkívánja, hogy az állam rendelkezék felettük. Nem téveszthető ez össze az állami szénbányászattal. Itt gazdasági érdekből az állam szemet termel, holott a vasércnél azt kívánjuk, hogy ne termeljen, hanem a vasércterületeket tartsa meg a jövőnek.

Mi legjobb tudásunk szerint csak ismételhjük, hogy a mai vasérckivitel igen nagy veszélyt rejt magában a jövő tekintetében és ez okból sürögös, gyökeres intézkedésekre van szükség. Minél alaposabb, minél okszerűbb lesz az intézkedés, annál nagyobb hasznát fogja látni nemcsak a vasipar, hanem első sorban a hazai vasércbányászat. A nagy üzem épp úgy, mint a kisüzem. Mert ezek az intézkedések meg fogván szüntetni a rablóbányászatot, fokozni, stabilizálni fogják a vasérc értékét és önmagától meg fog szünni az a visszásság is, hogy a vasérctermelő kénytelen termékeivel külföldre menni.

Igen előkelő helyről kaptuk az alábbi levelet:

A vasérc kivitelének kérdéséhez.

Levél a szerkesztőhöz.

Sem kisebb, sem nagyobb vasbányával összeköttetésben nem állok, a bányajoghoz sem értek, hanem kizárólag a hazai közgazdaság, a magasabb közérdek szempontjából nézem ezt a kérdést s ez indít arra, hogy »Egy kisebb bányászati vezetője« aláírással b. lapja legutóbbi számában közölt, gyakorlati szempontból tagadhatatlanul fölötte becses és tanulságos felszólalásra néhány szóban reflektáljak, anélkül, hogy a vasérc kivitelének korlátozására irányuló s részéről megtámadott javaslatokkal magamat azonosítanám, vagy azok védelmére kelni magamat hivatottnak tartanám.

Véleményem szerint ez a kérdés elvileg a fölszólalás súlyos ellenvetései dacára könnyen megoldható, mert csak azt kell vizsgálni, hogy miben áll itt a közérdek? — mert ezzel szemben természetesen minden magánérdek éppen a bányászat terén teljesen negligálható, ha a közérdek ezt elkerülhetetlenül követeli.

Az állam ugyanis kizárólag a közérdek követelményeinek felelt meg, amikor a fentartott ásványokat kivonta a földtulajdon rendelkezései alól és ugyancsak a köz érdekében adományozza a fölkérőknek olyan feltételek alatt, melyek alkalmasak arra, hogy ezt a közérdeket a jövőben is megóvni lehessen.

Nyilvánvaló azonban, hogy a nemzeti ásványkincseknek, különösen pedig a vasnak minden eltekozlástól való megóvása a nemzeti termelés folytonosságának és függetlenítésének biztosítására föltétlenül szükséges, mert hiszen vasércben nálunk sokkal gazdagabb államok, mint Svédország és az amerikai Unió aggódva néznek azon időpont elé, amikor vasércük kimerülnek s míg az előbbi pozitív intézkedésekkel igyekeznek ezt az időpontot kitolni, az utóbbiban akciót indítottak a művelésnek eddigi tekozló módjai ellen.

Alig vitatható tehát, hogy a vasérc kivitelének meggátlását a közérdek követeli s ezzel szemben a magánérdeket kényszerítő okul fölhozni nem lehet.

De véleményem szerint téves a fölszóaló urnak a bányatörvény rendelkezései alapján kifejtett érvelése is, mert eltekintve attól, hogy az állam telepművelésre érdemes voltának megállapításakor egyáltalában nem garantálta a fölkérőknek, hogy az kereskedelmi szempontból is és hogy örök időkre érdemes lesz a művelésre, viszont azonban a fölkérő, amikor ezt az ajándékot kapta a nemzettől, nemcsak kötelezte magát a művelésre, de tisztában volt azzal is, hogy amennyiben ezen kötelezettségnek bármily okból meg nem felel, bányatulajdonát, melyet közérdekből bocsájtott az állam ingyen a birtokába, ugyancsak közérdekből el fogja vonni tőle.

Ha a földtulajdon rendelkezése alatt álló ásványzeneknél is közérdekből követeli meg a bányajog az adományozott bányatelkek művelését s elmulasztása esetén elvonja az adományt, noha ezzel a földtulajdonosnak az ásványzenre törvényben biztosított magánjogát hatálytalanítja, a fentartott ásványokra adományt nyert bányabirtokos ugyancsak nem panaszkodhatik, ha a művelés föltétele alatt oly ásványokra nyert adományát elvonják, melyekre csak is azt a jogot nyerte, hogy azokat művelhesse, de művelés nélkül lekötve ne tart-hassa.

Ezzel szemben arra sem lehet nézetem szerint hivatkozni, hogy a kisebb vasbányák a nagy vállalatok miatt nem boldogulhatnak, mert egyrészt mindenki tudja s a fölkérőknek is tudnia kellett, hogy a bányászat már az ősidőkben is nagyipari jelleggel birt s a vas és a szén egyáltalában csak nagy arányokban művelhető eredményesen. Ezt az elemet a bányaművelésből kiküszöbölni annál kevésbé lehet, mert a gazdasági termelés mai iránya nemcsak hogy fokozta a nagy tömegekben szükségelt ásványok termelésének ezt a követelményét, de a közgazdaság szempontjából is ez a hasznosabb, mivel takarékosabb.

Egyébként a kis és nagy vállalatok helyzetének ezt a különbségét a kivitel megengedése is csak ideig-óráig egyenlítheti ki s előbb-utóbb szükségképpen be kell következnie annak a pillanatnak, amikor a nagy arányokban való termelés éppennyg lehetetlenné teszi a kis bányák művelését, mint a

gyári ipar a kézműves munkának azt a részét, a mely tömeges termeléssel helyettesíthető. Ez ellen még kiviteli prémiumok sem biztosíthatnák a kis vállalatokat, amelyek ez ellen csak úgy védekezhetnek, ha a nagyvállalatok példáját követik.

Ezek a nagy vállalatok ugyanis nem mindig voltak ilyen nagyok; ezek is többnyire kisebb vállalatok egyesüléséből keletkeztek akkor, amikor ezek a kis vállalatok nem tudtak eredményesen termelni. Nem is lehet más orvossága a fölpanaszolt bajoknak, mint a kis vállalatok egyesülése egyrészt olcsóbb termelés lehetővé tétele, másrészt a vasércnek feldolgozása céljából.

Ha azután készgyártmányokat visznek majd ki, nem lesz senki, aki ebben őket gátolná.

Még csak arra a panaszra akarok reflektálni, melyet a felszólalás a kérdéses kis vállalatot körülzáró zártkutatmányok miatt hangoztat. Eltekintve attól, hogy kevés élelmességre mutat részéről, hogy ily helyzetbe jutott, mert csak szemesnek áll a világ! — de a m. kir. pénzügyminiszter 1907. évi 86.633. sz. rendelete azonfelül módot is nyújt neki, hogy az ilyen meddő területfoglalás ellen eredményesen védekezzenek.

A magam részéről tehát kénytelen vagyok a vasérc kivitele ellen indított, a felszólaló ur szavaival élve: »hajsza!« még akkor is helyeselni, ha az a nagy vállalatoknak javára van, mert meggyőződésem szerint javára szolgál a közérdeknek is, ami a fő s mert a kis vállalatoknak módjukban áll a belőle reájuk háramló hátrányokat ellensúlyozni.

Egy közgazda.

Teljesen objektív álláspontunknak megfelelőleg helyet adtunk az itt közölt véleménynek is, bár ki kell jelentenünk, hogy a magunk részéről méltányoljuk a kisebb vállalatok nehéz helyzetét s nem zárkozunk el ily ridegen panaszuk elöl, másrészt azonban el kell ismernünk, hogy e bajoknak egyedüli radikális orvosszere az egyesülés, mely a bányászat és kohászat terén egyre nagyobb tért hódít.

Ennek mérlegelése indít bennünket arra is, hogy az egyesülés kérdésével behatóbban foglalkozunk s legközelebb több közleményből álló cikksorozatot szándékozunk közölni, mely az egyes nagy trösztök, szindikátusok és kartellek keletkezését és eredményeit fogja bemutatni.

* * *

»A Bánya« előző számában közreadott levél írója, aki egyelőre »Egy kisebb bányauzem vezetője«-ként óhajt továbbra is a nyilvánosság előtt maradni, a következő levelet intézte most hozzánk:

B—s, 1909. augusztus 3.

»A Bánya« tekintetes szerkesztőségének

Budapest.

Engedje meg, tekintetes Szerkesztő ur, hogy őszinte köszönetemet fejezzem ki első sorban a felett, hogy cikkemet egész terjedelmében szíves volt közzétenni.

Meggyőződött arról, hogy komolyan törekszik ama jóra, mely a kisebb bányabirtokosnak is, a nagyobbaknak is közjava legyen.

Csak így lehet megoldani a kérdést helyesen és igazságosan.

Hogy igazam van-e a bányatelek-foglalást tett megjegyzésemre vonatkozólag, az természetes, csak a bányatelek zártkutatmány számaiban tévedtem, amennyiben azok száma nem 149 drb, ahogy előző levelemben megírtam, hanem 159 drb.

Hogy melyik volt ez a nagy vállalat? Nevét egyelőre még nem írom meg. De azért nem lehetetlen, hogy erre is visszatérek még, mindenestre a körülményektől függ, hogy megírom-e, vagy sem.

Én most egyelőre a hallgatás álláspontjára helyezkedem, s bevárom nyugodtan, hogy az illetékes szakemberek mit felelnek állításaimra, s ha már a feleletek mind beérkeztek, ismét kézbe veszem a tollat, hogy állításaim igazát megvédelmezzem.

Mert ha sokan felelnek, minden külön-külön álló feleletre külön-külön megfelelni nagyon fárasztó feladat lenne.

Tekintetes Szerkesztő ur pártatlanságát ismételtelen megköszönve, maradtam készséges híve

G. A.

101

Bolyongás Vihnyén.

Ahol a napokban a bolgár király megfordult, ott jártam néhány héttel ezelőtt. S ami a bolgár király csodálatát fölkellette, lenyűgözte bolyongó lelkemet egy nem óriási kiterjedésű, de annál modernebb és tökéletesebb ipartelep, az egyetlen Magyarországon, ahol kizárólag bányászati célokat szolgáló gépeket, gépalkatrészeket és hasonló egyebeket készítenek.

Vihnye az ország egyik legkiecsébb vidéke. Két hegy közé ékelve terül el, a hegyoldalokban. Pazar erdőségek övezik körül, környékén boldog, megelégedett emberek élnek, akik nem tudják, mi a szocializmus, nem ismerik a sztrájk fogalmát. A vihnyi Kachelmann gyárban dolgoznak ezek a szorgalmas emberek, akiknek a tulajdonosok egészséges, szép munkáskolóniát építettek. Maga a gyár az ország legrégebbi gépgyára, amelynek története régi időkbe nyúlik vissza.

Vihnye vidékén a régi időkben mindig folytattak bányászatot. A kitermelt vasércet az ottani hámorban dolgozták fel. Később azonban a bányászatot az ércszegénység miatt abbahagyták. A vashámor azonban folytatta üzemét s egy ideig Selmezbánya város tulajdona volt. Több gazdát cserélve, 1819-ben Kachelmann Gáspár selmeci kovácsmester vásárolta meg, aki a hámort kibővítette és főképpen szerszámok készítésével foglalkozott, amelyeket Esztergomba szállítottak s onnan a Duna vidékét árasztották el velük. Még az ő

idejében fia, Kachelmann Károly hozzálátott a hámor fejlesztéséhez és gépek gyártására rendezte be. A selmecvidéki bányászat fejlődése arra ösztökélte, hogy különösen bányászati célokra szolgáló gépeket készítessen. 1835-ben a hámor már gyári jelleget öltött. 1869-ben a gépműhely mellé öntőde épült. Eleinte a gyár főképpen mezőgazdasági gépek gyártásával foglalkozott, de később az emelkedő kereslet miatt kizárólag bányászati gépek gyártására rendezkedett be. A jelenlegi tulajdonosok Kachelmann Károly és Kachelmann Oszkár, akik minden kormánytámogatás nélkül olyan gyártelepet teremtettek Vihnyén, aminő az országban alig akad.

A kovácsműhelyben készülnek a gyár által konstruált gépek kovácsolt alkatrészei. Nagyobb darabok megmunkálására egy légpöröly áll rendelkezésre.

A gépteremben és szerelőműhelyben a nyers öntvények és kovácsolt vasalkatrészek további megmunkálás alá kerülnek, ahol a rajzoknak megfelelően leesztergályozzák, gyalulják és összeállítják. Ezek végzésére esztergapadok, gyalupadok, furók, marógépek, csiszolók stb. vannak fölállítva. A szerelőműhelyben kötőrők, különféle szerkezetű szérek, szállítógépek, bányaszivattyúk vannak szerelés alatt.

A vasszerkezeti osztályban és kazánműhelyben készítik a vasszerkezeteket, aknatornyokat, szállítóka-

A gyár beosztása a következő:

Az első teremben a mintaasztalosműhely van berendezve, amelyben a gépalkatrészeket először fából mintázzák meg, hogy azután az öntődében homokmintában vasból öntessenek meg. Az asztalosműhelyben a tömegesebb gyártáshoz szükséges munkagépek, gyalupadok, fűrészek állanak rendelkezésre.

A vasöntődében a faminta segítségével megmintázzák a géprész agyagmintáját. A fogaskerekek mintázására külön mintázó gép szolgál, amelylyel 4 méteres átmérőig lehet fogaskerekeket mintázni. A gyár által készített szállítógépekhez, szivattyúkhoz, aprítógépekhez és bármely más gépekhez szükséges gépeket a gyár maga készíti. Ugyancsak a gyárban készülnek a cég speciális, országszerte elismert kéregöntésű zúzóvasai, amelyekből évenként körülbelül 20 vaggont adnak el.

kat, állványkocsikat, gőzkazánokat, viktartókat, artézi furócsöveket stb.

A gyár üzeméhez a hajtóerőt egy 80 lóerejű saját készítményű gőzgép szolgáltatja. A telep villamos világításához szükséges áramot két dinamógép adja, amelyek a működésben levő izzó- és ivlámpákat látják el árammal.

A gyár állandóan körülbelül 200 munkást foglalkoztat, akik mind környékbeliek. Idegen munkásokat a cég nem alkalmaz s ezzel azt a célt szolgálja, hogy Vihnye és környékén a kivándorlás szűkebb korlátok közé szoríttassék. A munkások érdekében a tulajdonosok egész sereg jóléti intézményt honosítottak meg, s ennek tulajdonítható, hogy a viihnyi telep lakói olyan egyetértésben, békességben élnek, mintha mind egyetlen családdhoz tartoznának.

(f.)

✂ HAZAI HIREK ✂

Az Országos magyar bányászati és kohászati egyesület igazgatótanácsa a közgyűlésig már nem tart ülést s így az agusztsusi ülés is már elmarad.

Kinevezés. A pénzügyminiszterium vezetésével megbízott m. kir. miniszterelnök *Tassonyi* Ernő végzett bányamérnök és joghallgatót díjtalan bányahatósági fogalmazógyakornokká nevezte ki.

Szénnagykereskedők gyűlése. A szén- és tüzfá-nagykereskedők országos egyesülete a minap tartotta közgyűlését dr. Roheim Ödön elnöklésével. Az évi jelentés, amelyet dr. Székely Imre egyesületi titkár terjesztett elő, tüzetesen beszámol az egyesület tevékenységének minden mozzanatáról. A jelentés panaszosan említi fel, hogy a tüzelő anyagok árusításáról szóló szabályrendeletet még mindig nem léptették végleges hatályba. Sérelemnek tartja, hogy bár a szabályrendelet eredeti tervezetében csak a kicsinyben való fogyasztást kívánta szabályozni és e részben kétségkívül a fogyasztókörzség érdekében hatályos rendelkezéseket foglal magában, a közgyűlés által elfogadott szövegében tulment ezen a kereten és a nagykereskedelmi forgalmat, illetőleg a kereskedők egymásközi kötéseit ugyanazon kényszerszabályozás alá kívánta vonni, mint a fogyasztókörzséggel közvetlen összeköttetésben álló kiskereskedőket. Ez az elv nemcsak a forgalmi élet szükségleteivel ellenkezik, hanem fontos magánjogokat is sért, ami ellen az egyesület fölterjesztésében óvással élt. Az egyesület álláspontját úgy a kereskedelmi és iparkamara mint maga a kereskedelmiügyi miniszterium magáévá tette, ily értelemben a szabályrendelet megváltoztatása iránt átirtak a belügyminiszteriumhoz, mint a benyújtott föllebbezések fölött ítélkező forumhoz. Itt azonban az akták megrekedtek, a több mint másfél esztendei tanulmányozás sem volt elegendő, hogy ebben a közérdekű ügyben a végleges döntés bekövetkezzék. Sajnálatos tünetnek mondja ezt a jelentés, ami arra mutat, hogy nálunk a magas politika a dolgozó állampolgárok komoly érdekeit is háttérbe szorítja. Az egyesület fölterjesztéssel élt a porosz bányák, illetve vasutak által szervezett szénkontingentálás ellen. Sikerült megszüntetni az egyesület közbelépésére azt az anomáliát is, hogy a szabályrendeletben kontemplált hatósági ellenőrzés a kiskereskedő által meghusítottassék olyképen, hogy utóbbiak rendőri asszisztenciát kértek és kaptak a szénconkitás megakadályozása végett, valójában azonban abból a célból, hogy az ipartársulat kebelében létesült szövetkezet anyagi érdekeit megvédjék a konkurens kereskedők ellen. A főkapitány az egyesület írásbeli fölterjesztése folytán korábbi sérelmes rendelkezését hatályon kívül helyezte. Résztvett az egyesület a nyugat pályaudvari rakodók kihelyezése tárgyában tartott szaktanácskozományokon és a vasuti dijszabás ügyében a fatermelők egyesületével közösen tartott értekezleten. A szakosztályok működését a lefolyt időben többé-kevésbé mozgalmas munkássztrájkok kötötték e. A fűrésztelepen kitört sztrájkok békés megoldását az egyesületi tagok együttes eljárásával sikerült elérni, míg a szénszakmában keservesen létrejött kollektiv-egyez-

mény a munkások fegyelmezellenségén és szervezetenlenségén törött meg. Tevékeny részt vett az egyesület dr. Roheim Ödön elnök vezetésével a faszokványok kidolgozásában és a folyó évben tervbe vette a szénkereskedelmi szokások gyűjtését és tervezeteinek elkészítését. A piaci szokások és eladási feltételek egyöntetű szabályozásával a felek gazdasági érdekeit s egyben a tisztességtelen verseny megszorítását szolgálta. Ezek után Sugár Vilmos pénztáros terjesztette elő a zárszámadást és költségelőirányzatot, mire a közgyűlés Mansfeld Ernő indítványára az elnökségnek buzgó működését megköszönte és úgy a tisztikarnak, mint a pénztárosnak a fölmentvényt megadta. Ezután a tisztújítást ejtették meg a következő eredménnyel: Elnök dr. Roheim Ödön, társelnök Radnay Károly, alelnökök Hirsch Sándor és Frölich Vilmos, pénztáros Sugár Vilmos, háznagy Halmos Salamon, jegyző Gombosi József, ellenőrök: Rockstroh Rikárd és Eliás Samu, könyvtáros Révész Vilmos. Választmányi tagok: Aczél Sámuel, Bäck József, Bródy Sándor, Gáspár Fülöp, Rosenthal Géza, Rosmayer Ferenc, Steiner Miksa és társa, Windpassinger Béla, Winter Herman, Bäck Siegfried, Huvös Marcell, Politzer Lipót, Singer és társa, Zvibel Hermann; számvizsgálók: Reich Adolf, Schlesinger Gyula, Sidlauner Dávid.

A dománi életmentők kitüntetése. Hirt adtunk annak idején arról, hogy Wekerle Sándor pénzügyminiszter, mint a magyarországi bányászat legfőbb öre, elismerő iratot adott azoknak a bányászoknak, akik a dománi Almásy-aknában történt gyászos szerencsétlenségek alkalmával magukat bátorságukkal az életmentés körül kitüntették. A kitüntettek: Horváthy József üzemvezető, Varga Jakab főfelőr, Ocskos Ferenc, Jablonovszky Ferenc, Pitarik Antal felőrök, Danek Ferenc, Bradler Róbert, Klein Károly bányászok. Az emlékiratok ünnepélyes kiosztása a minap, vasárnap ment végbe Resicán az Altárón. Az ünnepélyen ott voltak: a pénzügyminiszterium és a bányakapitányság részéről Weisz Károly főbányabiztos, *d'Elle Vaux* Béla főszolgabíró, mint a hatóság képviselője, továbbá *Bene* Géza, az aninai bányafelügyelőség, dr. *Linksz* Jenő a társaság igazgatója, *Rebentisch* Győző a műhelyfelügyelőség, *Breuer* György a kohófelügyelőség, *Kubányi* Endre az erdőhivatal képviselőjében és még számos érdeklődő. Az emlékiratot szép beszéd kíséretében a miniszter nevében Weisz főbányabiztos osztotta ki az ünnepelték között, majd *Bene* felügyelő szólott hozzájuk, tolmácsolván németül a főbányabiztos magyar szavait. Az ünnepély után a Pannonia szállodában diszebed volt, melyen az ünnepelték, a társasági és hatósági képviselők együttesen résztvettek.

Szápáry Pál gróf petroleumforrása. A budapest—gráci vonal 84-es őrháza mellett Szápáry Pál gróf emberei ásás közben kátránytartalmu iszapra bukkantak, amiből ők azt következtetik, hogy ott valószínűleg petroleumforrás bugyog. Szápáry Pál gróf megbízásából most egy bányamérnök s egy geológus ásatásokat végeztek és a kiásott anyagok megvizsgálása után fogják megmondani véleményüket.

Bányaközgyűlés. A Kal. Józsefről nevezett bánya július 30-án tartotta Nagybányán közgyűlését a kir.

bányakapitányság helyiségében Bajnóczy Géza elnöklete alatt. Igazgatóvá dr. *Kánplány* Antalt, h. igazgatóvá *Bajnóczy* Sándort, pénztárnokká *Csausz* Gyulát választották meg.

Uj szénbánya Udvarhelymegyében. Az Erdővidéki Bányaegetlet részvénytársaság Homoródmás közsétől északkeletre, közel az almási barlanghoz, a Vargyas-völgyben 1901-ben kezdte kutatni a szénét. A Bányaegetlet tevékeny igazgatója, *Hoffmann* Géza, több helyen lefutatott s már megállapítható, hogy Almás területén egy nagy széntelep van. A furások rendén sikerült több kisebb-nagyobb telepet elérni, de különösen a külszin alatt 50 méter mélységben egyméteres szénréteget találni, amelynek feltárása most van folyamatban. Szakemberek állítása szerint a szén kitűnő minőségű. Kénmentes tisztán kezelhető, kalorikus hőegysége 5900, tehát legjobb barnaszeneinkhez tartozik. Ha a bányanyitás megtörténik, egy elhagyatott, szegény székely vidék nyer hatalmas segítséget és nem lesznek kénytelen az emberek Amerikába vándorolni. Igen természetesen ez esetben remélni lehet, hogy a Homoród-menti vasut is mihamarább kiépül.

A pilisszentiváni szénbánya munkásai mult vasárnap gyűlést tartottak, melyen a bányamunkások helyzetét tárgyalták. Az előadó a bányaszerencsétlenségek okait, az ellenőrzés és a védelmi eszközök kérdéséről szólt, melyeken szervezkedéssel vél segíteni. Az egész csak majmolása a német szocialista bányamunkások mozgalmainak, anélkül, hogy számolna azzal, hogy nálunk nem oly mély, sem — egynek kivételével — oly veszedelmes bányák nincsenek, mint Poroszországban s a balesetek száma félfannyi, mint ott.

Vasérc-díjkedvezmények. Az osztrák vasuti minisztérium Hüttenberggről Trzynietzre rendelt vasércre díjmérséklés engedélyezését határozta el, hogy ezáltal a karintiai érctelepek fejlődését biztosítsa s egyuttal a külföldi, rövidebb utvonalon szállított vasércküldeményekkel szemben a hosszabb vonalon szállított osztrák vasérc versenyképességét fokozza. A kedvezmény a barcikai telepek forgalmára nincsen befolyással. Az osztrák kormány a kivíteli viszonylatokban azonban kedvezményt ép úgy nem engedélyezett, mint ahogy a magyar kormány sem adott a magyar vasércre.

A Vaslábi első székely márványbánya rt. a minap Gyergyószentmiklóson tartott közgyűlésén elhatározta, hogy 300 uj részvény kibocsátása által a részvénytőkét felemeli. A társaság nagyszabású mészégető körkemencét, kavicsbányát és építési anyagraktárt akar létesíteni.

A Lapp Henrik-féle mélyfurások, bányatelepek és mélyművek magyar részvénytársasága részéről dr. *Hirschel* Miksa igazgatósági tagnak ebbeli minősége és cégjegyzési jogosultsága a cégbiróságnál bejegyeztetett.

A Magyar rézművek rt. uj igazgatósági tagjának, *Henri Réger* urnak ebbeli minősége és cégjegyzési jogosultsága a budapesti cégbiróságnál bejegyeztetett.

Nagymarosi kőbányavállalat, Semsey Pál, Nagymaros cég alatt uj kőbányavállalat létesült. A cég tulaj-

donosa *Semsey* Pál, kőbányaiparüzlet tulajdonos, szentendrei lakos.

A Szerbiai márvány- és gránitkőbányavállalat, *Matits*, *Popovits* és társai Zombor cégnél *Matits* Dózsits János takarékpénztári főkönyvelő cégvezetővé nevezett ki.

A Reichmann Ármin-féle kőbánya rt. részéről *Kallós* Ármin főkönyvelő per procura cégjegyzési jogosultsága a cégbiróságnál bejegyeztetett.

Az első magyar budapesti kátránygyár Németbogsánban gyárat állított föl. A szennyvíz levezetésére megfelelő vízművet létesít.

Halálos baleset történt a járdánházi bányatelepen, ahol *Sóter* István bányamunkás egy nagy viztartó szélén dolgozott s egyensúlyát veszítve, belezuhan s mielőtt valaki segítségére jöhetett volna, belefullt.

Merénylet egy csendőr ellen. Annavölgyön *Gárab* Vince csendőrt, aki egy részeg bányamunkást rendreutasított, követ megdobták. Amikor a sötétben dobálkozót elfogta, két munkás hátulról dorongokkal leütötte.

Szénfoigalom. A magyar kir. államvasutak vonatai mentén fekvő kőszénbányák a július hó 11-étől július hó 17-éig terjedő héten, hat munkanap alatt, összesen 12.192 kocsirakomány szénét adták fel; 604 kocsirakománnyal többet, mint az előző héten és 824 kocsirakománnyal többet, mint a mult év hasonló (VII. 12-étől VII. 18-áig) időszakában. Egy-egy munkanapon átlag 2032 vasuti kocsi raktak meg; 101 kocsiival többet, mint az előző hét egy-egy munkanapján.

✂. KÜLFÖLDI HIREK. ✂

Az angol szénkrízis megszűnt. A munkások győztek. A bányák elfogadták a 6 shilling napi bérminimumot és evvel elejét vették az általános sztrájk-nak. Hogy milyen rémesen fenyegető volt ez az általános sztrájk, kitűnik abból, hogy a foganatosított plebiscitum alapján az összes szénbányászok 90%-a a nagy sztrájk mellett szavazott. A veszély azonban elmúlt és erre egyformán fellétkettek a bányászok, a bányavállalatok és első sorban a — szénfogyasztók.

A Böhmische Montangesellschaft fölszámolása. A Böhmische Montangesellschaft augusztus közepén közgyűlést tart, amelyen fölszámolását fogja kimondani.

Eladott stájerországi bányák. Az *F. H. Ascher* művek ezüst, ólom és egyéb bányáikat, amelyek Ober-talban vannak, 200.000 márkáért *G. Rothe* párisi bányavállalkozónak adták el, aki azok értékesítésére Londonban bányatársaságot létesít.

A legmélyebb furtlyuk eddig a *paruschowitzi* volt (*Rybnik* mellett, Felső-Sziléziában), mely 2003 méternyi mélységben üzemi akadályok folytán ért véget. Időközben a porosz kincstár az 1908-ban *Czuchow* mellett megkezdett furást 2100 méter mélységig mélyítette le 67 mm-nyi átmérővel és remélik, hogy még jóval mélyebbre is lemehetnek. A porosz kincstár *Weszfáliában*, *Appelhülsen* mellett is közel 2000 méterig mélyített le egy furást s remélhető, hogy a tudomány érdekében is legalább oly mélyre fogja mélyíteni, mint a *Czuchow* mellett.

✂ SZAKKÉRDÉSEK. ✂

A szénanalízis. Ujabb időben általános a törekvés, hogy a tüzelőanyagok és különösen a szén forgalombahozatala, illetőleg adás-vétele a kémiai elemzés, illetőleg a kalorikus érték meghatározásának alapjára fektetessék. E követelmény első tekintetre önként érthetőnek és természetesnek látszik, mert egyes speciális alkalmazásoktól eltekintve, a szén jóságára nézve a fűtőérték az irányadó. Kérdés azonban, gyakorlatilag megfelelően állapítható-e meg ez az érték? Erre a kérdésre érdekesen felel egy publikációjában a német bányáérdekeltség egy irodája (Chem.-Ztg. 1909. 565. l.). E szerint a fűtőérték megállapítása céljából a kérdéses szénszállítmányból először is átlagmintákat kell venni. Ez a mintavétel úgy történik, hogy minden tonna szén után egy telemaroknyi szenet veszünk s e kis mintákat 50 tonnánként (tehát 50 próbánként) elkeverve, megőröljük. E mintából azután ismét egy 1 kg-nyi port veszünk ki, tehát 50 tonna szén után egy átlagmintát kapunk. A valóságban azonban ez a minta korántsem tekinthető tényleg átlagértéknek, mert a mintavétel nagyon is függ az esetlegességektől. Ha ugyanis ugyanazon szénből ellenmintát veszünk, akkor (kivált ha nagy hamutartalma szénéről van szó), lényeges eltérések mutatkoznak, melyek a fűtőértéknek 15%-át is teszik néha. 1 tonna szén ára tehát az eltérő elemzések eredménye szerint 12'24—14'40 korona lehet. A helyes eljárás tehát az volna, hogy mindig két mintát vegyünk s az elemzések középértékét vegyük tekintetbe; ez azonban a költségeket túlságosan megnövelné. De még ha e költségektől nem riadva vissza, kettős elemzést végeztetnénk, akkor sem vezetne célhoz a melegfejlesztőképességnek a szénkereskedelem alapjául való vétele. A kalorimetrikus meghatározásnál ugyanis a szenet oxigénnel egy zárt edényben tökéletesen elégetjük, s a fejlődő meleget mérjük, a mit elméleti szempontból nem is kifogásolhatunk. A gyakorlatban azonban az így nyert érték nem sokat ér. A laikus ugyanis azt hihetné, hogy racionális tüzeelés a teoretikusan megállapított magas melegfejlesztőképesség a gyakorlatban megfelelőleg magasabb fűtőértéket, illetőleg elgőzölögtetést jelent. Ez azonban egyáltalán nem így van, mert a kalorimetrikus meghatározásnál a szenet kvantitativ, teljesen elégetjük, a mi a levegő, kazánok alatt való eltüzelésnél korántsem érhető el. Azonkívül a salak és hamu is jelentős szerepet játszik a gyakorlatban s így történik azután, hogy a teoretikusan nagyobb melegfejlesztőképességű szénekkel igen gyakran rosszabb eredményeket kapunk a nagy üzemekben, mint a kis fűtőértékű, de kevés hamut és salakot adó szénekkel. Valóban hasznavehető értékmérője a szénnek csak a kazánok alatt való elgőzölögtetés eredménye lehet. Ez azonban oly nagy költségekkel jár, hogy csak rendkívüli esetekben vehető igénybe. A szénfogyasztók részéről ajánlott és

követett kalorimetrikus melegfejlesztőképesség megállapítása tehát nem megbízható, mivel alapja, a próbavétel sem az. De céltalan is a meghatározás, mert nem adja meg a szén gyakorlati fűtőképességét, aminek ismeretére pedig szükségünk van. E mellett pedig a meghatározás kötelezővé tétele céltalanul igen nagy és fölösleges kiadásokat okozna. A próbavétel és a melegfejlesztőképesség meghatározása egy független és megbízható, nagytekintélyű állami intézet útján volna eszközölendő, hogy a végnélküli perlekedéseknek elejét lehessen venni. Egy mintavétel és meghatározás költségei legalább 60 koronára rugnak s így 1 tonna szén ára kb. 8%-al, 1.20 koronával növeltenék. Mivel a szénbányaipar nyeresége tonnánként csak kb. 1.20 korona, világos, hogy az így származó tehertöbbletet csak a fogyasztók viselhetik. Németország széntermelése évente 1350 millió tonna lévén, a széntermelés 8%-kal, tehát kb. 130 millió koronával drágulna meg, a mi oly nagy összeg, hogy fölösleges kidobása még akkor sem volna megengedhető, ha a fogyasztók az újabb terhet magukra is vállalnák.

✂ ÜZLET, SZÁLLÍTÁSOK. ✂

Villamos világítás. A m. kir. államvasutak igazgatósága Varasd állomás villamvilágítási berendezésének szállítására pályázatot hirdet, amely augusztus 17-én jár le. Ugyanekkor jár le a Máv. balassagyarmati állomásának villamosvilágítás berendezésére hirdetett pályázata.

Elektromös telep létesítésére hirdet pályázatot Paks község előljárósága. Határidő szeptember 30.

Szén és cement szállítására hirdet pályázatot Nyiregyháza városa. Ajánlati határidő augusztus 14.

Porosz-szén szállítására hirdet pályázatot a m. kir. kórház igazgatósága. A szükségelt mennyiség 1000—1600 métermázsa pormentes kockaköszén. Ajánlati határidő augusztus 10.

DIGESTOL

□ Kitünő hatású emésztő por □
gyomor- és bélbajoknál.

Az emésztést elősegíti, a széket szabályozza. Orvosi kitérők által kipróbálva és ajánlva. Ára egy doboznak **2 korona.**

Készíti: **GLÜCK REZSŐ** gyógyszerész
gyógyszertár a „Fehér galambhoz”
BUDAPEST, VI., Hungária-körút 93. sz.
Kapható minden gyógyszerésznél.

(B. 97/50)

Találmányokat szabadalmaztat és értékesít; védjegy és mintaoltalmat kieszközöl az összes államokban **PATAKY VILMOS** hites szabadalmi ügyvivő Budapest, VI., Teréz-körút 36.
Saját szabadalmi irodák a külföldön: BERLIN W. Leipzigerstrasse 112. Telefon 89—22.
PARIS, 58. rue Lafayette, AMSTERDAM, Kaisersgracht 209. (B. 29/30)

Megkövesítő festék

„SAXOGÉN“

az egyedüli szer, mely a levegő vagy kémiai befolyástól teljesen mentessé teszi, a kő, téglá, cement, mész, fa vagy érczet stb., habár azok a szabadban vagy vízben vannak is. Nedves vagy salétromos falazatokat, lakásokat teljesen és tartósan szárazzá teszi a

megkövesítő festék „SAXOGÉN“.

Nedves díszítéseket nem szükséges levakartatni; elegendő, ha azt 2-3-szor befestjük, mi teljesen megfelel az állandóan szárazzá maradásnak. 1 kg. megkövesítő festék „SAXOGÉN“ 6-7m² bemázolásra elegendő. Ezért a legjobb és legolcsóbb szer nedves lakások szárazzá tételére. Legjobb fedőanyag párkányzatok (Facade) részére, melyek leginkább vannak kitéve a zivataroknak. Elhibázhatatlan és verseny nélkül áll a vas elrozsdásodása ellen, a nélkül, hogy azt gyakrabban kellene bemázolni. Legjobb óvszer a fa rothadása ellen, a fát nem szükséges carbolineummal pácolni. A megkövesítő festék „SAXOGÉN“ egyedül valódi csak

WEISKOPF FERENC-nél, Reichenberg, Wiener-Strasse 69. — Utánzásoktól óvakodjunk.

Viszonteladók kérjenek különleges ajánlatot.

Próbaként 5 kilós csomagok 5 korona 20 fillér előzetes megküldése után küldetnek szét. Utánvételes küldemények csakis 50 kilogrammos rendelésen felül eszközöltetnek, ezen aluli mennyiségnél az összeg előre küldendő be.

Olvasható és lehetőleg német levelezés kéretik.

(B. 84/40)

1909. évi 1019. szám.

Árlejtési hirdetmény.

A nagyági m. kir. és társ. bányaműigazgatóság a „József“ és „Ferencz“ nevű bányaosztályokban a lóval való vasuti szállításnak 1909. évi október hó 1-étől 1910. évi szeptember hó 30-ig terjedő egy évi időtartamára leendő biztosítása céljából zárt írásbeli és szóbeli ajánlatok útján, a nagyági igazgatóság irodahelyiségében 1909. évi augusztus hó 22-én, délelőtt 9 órakor megtartandó árlejtést hirdet.

Vállalkozók felhivatnak, hogy 1 koronás bélyeggel ellátott, borítékba zárt ajánlataikat egyszáz (100) korona bánatpénz csatolásával, legkésőbb f. évi augusztus hó 20-áig alulírt bányaműigazgatósághoz nyújtsák be.

Jelenlegi vállalkozótól, a mennyiben megfelelő kézirálloggal le van kötve, bánatpénz nem követeltetik.

Az árlejtés, valamint a kötendő szerződés feltételei az igazgatósági irodában, Nagyágon, bármikor betekintheők.

M. kir. és társ. bányaműigazgatóság.

Nagyág, 1909. július hó 30-án.

Sziklay,

m. kir. bányatanácsos.

B. 132/22.

FERD. WICKE,
BARMEN

gyújtóeszközök gyára.

Sürgőnyezim: Amorces. Telefonszám 391.

Mindenféle gyújtószinorok
bányabiztonsági lámpák részére,

ugyszintén
zsebgyújtó-
szerszámok
részére stb.

Amorces és
Amorces-szalagok
gyermek-
pisztolyok részére.

(B. 126/81)

Főaknász

barnaszénbányánál felvétetik. Csak hosszú gyakorlat-tal bírók jelentkezzenek. Az oláh nyelv ismerete kívánatos. Ajánlatok az eddigi működés részletes ismeretével a lap kiadóhivatalához küldendők „Erdély“

B. 125/32)

jelige alatt.

ORENSTEIN ÉS KOPPEL

IPARVASUTAK GYÁRA BUDAPEST

IRODA: GYÁR:

VI., Andrásy-ut 102. Pusztaszentlőrinc nyaraló

Kotrógépek, bányakocsik, billenőko-
csik, fordítókorongok gyártása. Bányá-
sinek, kerékpárok, csapágyak szállítása.

Mintaárjegyzék ingyen és bérmentve.

(B. 17/4/II)

Schottola Ernő gyáros

Budapest, Váci-körút 13. és 53. sz.

Vizmentes ruhák bányamunkások részére,
gummirozott szövetekből.

Bányászkalapok	darabja	K 15.50
Bányásznadrágok		" 11.—
Bányászkalapok		3.60
Bányászcseklők	"	" 2.60

(B. 117/32/II.)

Elsőrendű minőség.

1020/1909.

Árlejtési hirdetmény.

A nagyági m. kir. és társ. bányaműigazgatóság 1909. évi szeptember hó 1-étől 1910. évi szeptember hó 1-éig szükségilendő, Diesel-motor üzemben tartásához alkalmas 1500 métermázsa első minőségű nyers petroleum és a bányaművekhez világítási és gépkenési czélokra megfelelő, idegen, rondító anyagoktól teljesen mentes 24 métermázsa faggyú, utólag meghatározandó időközökben való szállításának biztosítása czéljából, nevezett bányaműigazgatóság irodahelyiségében folyó évi augusztus hó 25-én délelőtt 10 órakor megtartandó árlejtést hirdet.

A fent kitüntetett anyagmennyiség nagyobb vagy kisebb is lehet s így vállalkozó esetleg pótmegrendelést is tartozik elfogadni.

A megajánlott árak a dévai vasut állomáson, tehát bérmentes szállítással legyenek értendők.

A vasuton törtéendő esetleges károk a szállítót fogják terhelni.

Minden részlet vételára a szállítás kifogástalan befejezése után, 6 heti határidőn belül, szabályszerűen bélyegzett számlák és illetve nyugták ellenében fognak kiegyenlítettetni.

Felhivatnak tehát mindazok, kik az árlejtésen részt venni óhajtanak, hogy magyar nyelven irt s egy koronás bélyeggel ellátott, az anyag honnan való származását is magában foglaló borítékba zárt írásbeli ajánlataikat a megajánlott összeg 5°/_o-ának megfelelő bánatpénznek készpénzben vagy elfogadható értékpapirban való csatolásával f. évi augusztus hó 20-áig az alantirt címhez nyujtsák be.

M. kir. és társ. bányaműigazgatóság.

Nagyág, 1909. július hó 30-án.

Sziklay,

m. kir. bányatanácsos.

B. 133/32.

MÉLYFURÁSOK

legnagyobb mélységig, a legmesszebbmenő garanciával.

FURÓBERENDEZÉSEK GYÁRTÁSA

■■■■■■■■■■ mindenféle rendszerre, kézi és gépüzemre. ■■■■■■■■■■

KÜLÖNLEGESSÉG:

„RAPID“ furókalapácsrendszer szabadalmazott magfuró rendszerünkkel kapcsolatban, automatikus magnyeréssel.

■ Saját szerkezetű, gyakorlatban kitűnően bevált

■■■■■ furómotorok. ■■■■■

■ Gázmotorok bármily célra.

Mélyfuró és Motórépítő Betéti Társaság

TRAUZZL ÉS TÁRSA

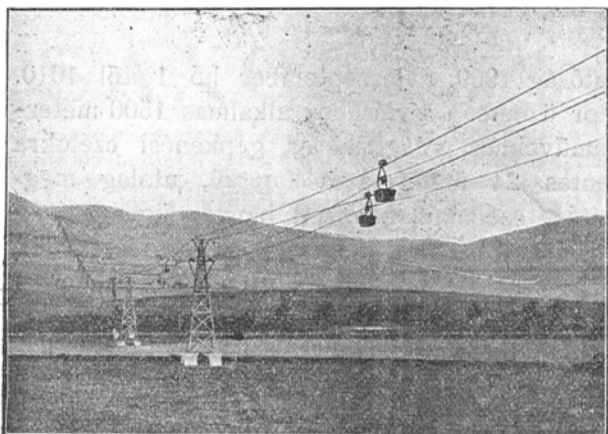
EZELŐTT: ———
FAUCK & CO.

BUDAPEST, IX.,

WIEN, IV/2.,

ÜLLŐI-UT 25.

HEUGASSE 80.

HECKEL ERNŐ

K. F. TÁRS., SZÁLLÍTÓ BERENDEZÉSEK GYÁRA

SAARBRÜCKEN, GLEIWITZ, PÁRIS, CHARLEROI, SHEEFFIELD

== ÉPIT: ==

Sodronykötélpályákat, Vég nélküli kötél- és Koepe-Heckel rendszerű elektromos függővas- láncvontatású szállító- szállítógépeket, vit lá- utakat minden teljesit- berendezéseket. Vag- ka t, r a k o d ó b e - ményre és nagyságban. gonrendező telepeket. r e n d e z é s e k e t.

Magyarországi vezérképviselő:

Gunszt és Székely

BUDAPEST, VII., Damjanich-u. 36. Telefon 161—34.

HAZAI GYÁRTMÁNY!

(B. 16/11)

24873. sz.

A5.

Pályázati hirdetmény.

Alulirt igazgatóság a vajdahunyadi gyárban építendő 2 darab Cowper léghevítőhöz szüksége

mintegy 5900 q I. minőségű (38% $A1_2O_3$ és 33—34 Segers)

3100 q II. (36% $A1_2O_3$ és 32—33 Segers)

500 q III. (33% $A1_2O_3$ és 30—31 Segers)

chamotte téglá, továbbá mintegy 940 q I. minőségű és 460 q II. minőségű chamotte-habarcos szállítására ezennel pályázatot hirdet.

A chamotte téglák egyenletesen kiégetve, éles éllel és sík lapokkal, a vonatkozó rajzok szerinti méretekkel szállítandók, azökön répedéseknek; vagy olvadás jeleinek mutatkozni nem szabad.

Az össznyomási szilárdság cm^2 -ként 18 kilogramm. A méreteknél max. $\pm 2\%$, a lapok és szögeknél max. $\pm 1\%$ ingás van megengedve, az $A1_2O_3$ tartalom pedig az előírtnál $1/2\%$ -kal lehet kevesebb.

Minden egyes téglá a megrendelésben közzendő jellel lesz tartósan és szembetűnően megjelölendő és pedig olyformán, hogy a téglák az építés helyén minden nehézség nélkül, jel és minőség szerint osztályozhatók legyenek.

Az itt felsorolt feltételeknek meg nem felelő, valamint üres téglák nem fognak átvétetni.

Egyebekben az általános feltételek határozmányai lesznek mérvadók, melyek pályázó cégeknek díjtalanul átengedtetnek.

Azonkívül köteles lesz a cég az esetleg meg nem felelő minőségű téglák szállítása következtében származható üzemzavarokkal kapcsolatos költségek viseléseért garantiákat vállalni. Bánatpénz letételétől ez esetben eltekintünk.

Az egy korona bélyeggel ellátott ajánlatok „Ajánlat Cowper téglákra 24873. számhoz” külczimű és lepecsételt borítékban bérmentesen legkésőbb f. évi augusztus hó 18-ig alulirt igazgatóságnak beküldendők.

Az ajánlatban az egységárak 100 kgként bérmentve helyt Vajdahunyad állomáson értetődőleg adandók meg.

A lehető legrövidebb szállítási határidő adandó meg és pedig az egy-egy Cowperhez való anyagnak egymásután leendő szállítása esetére, továbbá mindkét Cowperhez való anyagnak párhuzamosan leendő szállítása esetére, tájékozásul megjegyezvén, hogy az első Cowperhez való anyagok lehetőleg folyó évi szeptember végétől folyó évi november közepéig, a második Cowperhez való pedig esetleg jövő év elején lesznek szállítandók.

Az ajánlott anyagokból 1—1 megfelelő minta legkésőbb augusztus hó 18-ig bérmentesen közvetlenül a vajdahunyadi gyárnak beküldendő.

Az alulirt igazgatóság fentartja magának a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok között szabadon választhasson, továbbá, hogy az ajánlattevőt tetszés szerinti részmenyiség szállításiával is megbizhassa, melynek szállítását az ajánlattevő az ajánlott árak és feltételek mellett elfogadni köteles, ha csak ajánlatában ennek ellenkezőjét ki nem kötötte.

Budapesten, 1909. augusztus hó 2-án.

M. kir. állami vasgyárak központi igazgatósága.

Takarékoskodjék! Takarékoskodjék!

A gummitalp háromnyi ideig eltart, mint a bőrtalp és sarok, eltekintve elismert óriási előnyeitől.

Cipőre, csizmára, ha annak talpa már elviselt, esetleg lyukas is, új gummitalp és sarokkal ellátva 5 korona.

Sárcipők javítása (vulkanizálás) forrasztás útján. Kizárólag **forró uton** való vulkanizálás.

Mindenfajta tömlők és csövek ha rozszak, ismét használhatóvá válhatnak. — Pneumatik javítások és új antiderapant felvulkanizálás.

Automobil és kocsipneumatik javítása.

„AUTOMOBILIA“

Első-magyar gummi javító és vulkanizáló műhely.

Tulajdonos: **KEMÉNY IGNÁCZ**

Budapest, VII. kerület, Vörösmarty-utca. 20

(B. 38/14) TELEFON 05—08.

Vizmentes olajköpenyek

Övvel és lovagló sluccel.

I. legjobb védekezés szél és vihar ellen.

III. minőségű, kámzsával 9 márka.

II. minőségű, kámzsával 11 márka.

minőségű, kámzsával 15 márka.

Vizmentes munkás sátrak.

Hibernia kohó köpenyek kitűnően beváltak.

Az 5 évvel ezelőtt szállított 600 körgallér és köpönyeg minden tekintetben megelégedésemre szolgált, mert vízhatlanságukat és tartósságukat tökéletesen megtartották.

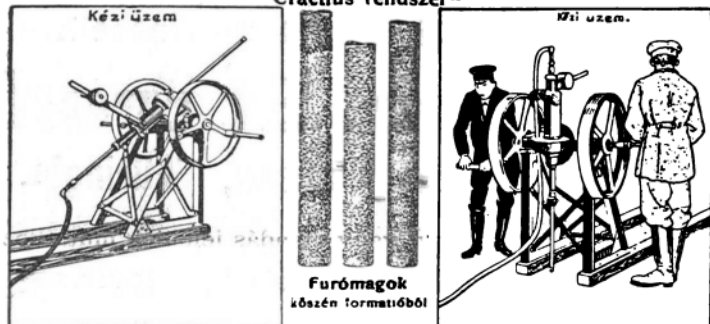
Berlin-Moabit, május havában C. BOLLE.

Loden ruhák.	Kocsi- és lótarakók,	Auto-ruhák.
Csatornajáró gummi csizmák	Körgallérok	
80 90 100 cm. hosszú	75 80 90 100 110 120	
párja 30 34 37 márka	márka 6,50, 6,75, 7,50, 8,50 9,75, 11,50	

(B. 15/52) **FERD. JAKOB Köln H.**

Kombinált közetfurógép kézi és gépüzemre

„Craelius rendszer“

Kézi üzem. Kézi üzem.

Furómagok készén formációból

Nélkülözhetetlen bányáknál, aknáknál, kőbányáknál, mész és cementműveknél, mindenféle egyéb furásoknál. Minden irányban fur 250 m. mélységig, sőt mélyebbre is.

A furómagok épek s így az átfurt réteg bő képét nyerjük.

Igen nagy teljesítmény Egyszerű és szilárd Nem igényel javítást.

Legkisebb erőfogyasztás (10 m. 8 óránként) Térfogata kicsi (2 x 2 x 2 m)

Elektromos üzem. Saját rendszerű gyémánt foglalat, kicserélhető ércfészekkel, igen kis gyémánt felhasználás. Gyémánt furókörök

Elektromotor üzem.

LANGE, LORCKE & Co.

Távbeszélő 34. gyémánt szerszám gyár Brieg, 13 Bez. Breslau.

Sürgönyeim: Lange Lorcke, Brieg, Bez. Breslau.

(B. 09/34)

„Standard“

műszaki kereskedelmi részv. társ.

ezelőtt

Pick és Winterstein Kuschnitzky és Grünhut

cs. és kir. udvari szállítók.

BUDAPEST, VI., Teréz-körút 21.

FIUME, Palazzo Adria.

Szállít:

olajokat,

szerszámokat,

csigasorokat,

emelőgépeket

és az összes műszaki cikkeket.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

B. 40/16)

Bánya-, kézi- és zseblámpákat,

kizárólag újból tölthető accumulatorokkal ellátva ajánl igen nagy választékban

SZIKLAI ÉS TÁRSA, BUDAPEST

VII., BAROSS-TÉR 13. * TELEFON 44-29. (B. 69/34)

**SZIVÓ GÁZ
BENZIN
MOTOROK ÉS
LOKOMOTIVOK.
BILOK.**

**BRÜNN-KÖNIGSFELDI
MOTOROK**

FAMEGMUNKALŐGEPEK

**= EGYED =
ÁRUSÍTÓ ABELES EMIL BUDAPEST
V. VÁCI-UT 14.**

TELEFON 98-32. SÜRGÖNYCIM: BARSEL

(B. 60/18)

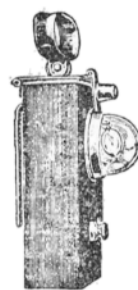
PAP AURÉL

okleveles magán bányamérnök irodája:

NAGYVÁRAD, LUKÁCS GYÖRGY-UTCA 54.

Elvállal kül- és bányaméréseket, háromszögöléseket, lyukasztási méréseket, adományozási méréseket, térképek és kérvények szerkesztését, zártkutatómunkák fektetését és bejelentését, idegen bányák és kutatások megvizsgálását, szakvélemények megadását, bányavétel vagy eladás közvetítését, bánya és erdei vasutak kimérését és építését, felőrök által vezetett bányüzemek időnkénti megtekintését és ellenőrzését, kutatások vezetését stb. stb.

(B. 24/17)

Akkumulátorok gyára
Langstein és Klein, Aussig
Csehország.

„MONTANA“

villamos bánya biztonsági lámpa
bányákba és tűzveszélyes helyek
részére aluminiumból.

Üzembiztonság! Sulya 1½ kg.
Égési időtartam 12 óra!

Felcsatolható tartály bányák részére. Akkumulátorok minden célra.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.

(B. 42/31)

Leggyorsabb aknamélyítést

vizdus hegyirétegeken át, mindenféle
mértékben végzek jótállás mellett. Sa-
ját kiviteli módszer. Költség megtakarítás.

Képviselő kerestetik.

Carl Etzrodt

Sangerhausen, Thüringia.

(B. 77/22)

✂ CSÁKI ÉS HERBST ✂

nagykereskedés bányászati cikkekben

BUDAPEST, V., KÁLMÁN-UTCZA 21. SZÁM.

Bányalégszellőztető csövek

Felvonó-, daru-, csigasor- és egyéb lánczok

Ruggyanta áruk, tömlők, géptömítőanyagok

Villanyfelszerelési cikkek, izzólámpák

Bánya- és műhelyszerszámok, gépek

✂ A kincstári kőszénbányák szállítója. ✂

(B. 59/13)